

Vangnet Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

Jaarverslag 2021

OGGZ in regio Westelijke Mijnstreek en Zuidelijk Zuid-Limburg

Vangnet OGGZ

Het Vangnet OGGZ is een meldpunt waar zowel burgers als instellingen terecht kunnen voor advies of een melding kunnen doen over mensen die zorg nodig hebben, maar daar zelf niet om vragen of hulp weigeren. Mensen die vaak problemen hebben op verschillende gebieden, zoals psychiatrische klachten, verslaving, vervuiling of schulden.

Het Vangnet OGGZ probeert deze mensen, soms ongevraagd, zo goed mogelijk te helpen, bezoekt mensen thuis, bouwt contact op, inventariseert en schat risico's in. Waar mogelijk worden mensen toegeleid naar reguliere zorg.

Advies en consultatie

In 2021 zijn er **250** vragen voor advies en consultatie geweest. Bij advies en consultatie wordt er een beroep gedaan op de expertise van het Vangnet OGGZ met de betrekking tot de OGGZ-visie op hulpverlening en de kennis van de sociale kaart. Dit kan telefonisch, in een multidisciplinair overleg of tijdens een gezamenlijk huisbezoek.

Meldingen 254 nieuwe meldingen opgepakt. Hierbij gaat het om zorgmeldingen met een langdurige interventie. Daarnaast was er in 2021 nog betrokkenheid bij 178 cliënten die in voorgaande jaren zijn aangemeld.

Monitoring

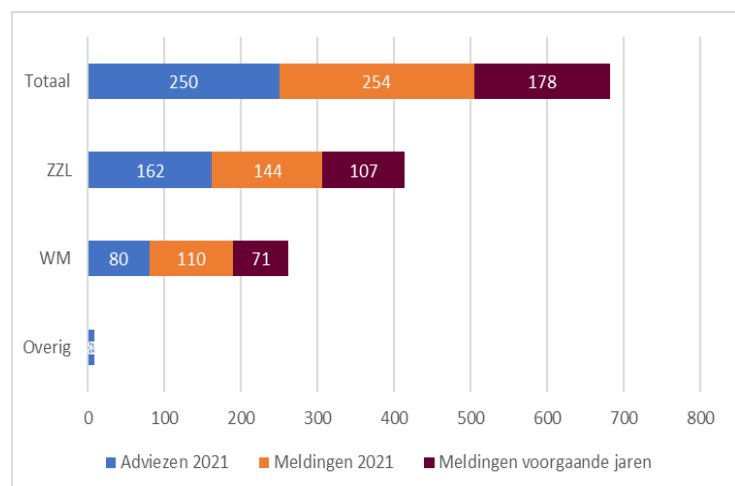
In 2021 hadden, evenals in 2020, 12 dossiers de status monitoring. Het betreft 'vinger aan de pols' contacten waarbij zowel doorgeleiding naar reguliere hulpverlening als ook afsluiten geen optie is. Enkele malen per jaar een contact maakt dat mensen in beeld blijven en niet verder verkommeren. Indien de situatie verslechterd, wordt het weer een actieve melding. Het betreft 10 personen in ZZL en 2 in de WM.

250 adviesvragen in 2021

254 meldingen in 2021

178 meldingen in behandeling uit voorgaande jaren

Grafiek 1.
Aantal adviesvragen en dossiers in behandeling in 2021

Tabel 1. Adviesvragen 2021 en meldingen in behandeling in 2021 per gemeente.
Het betreft meldingen van 2021 inclusief openstaande meldingen voorgaande jaren.

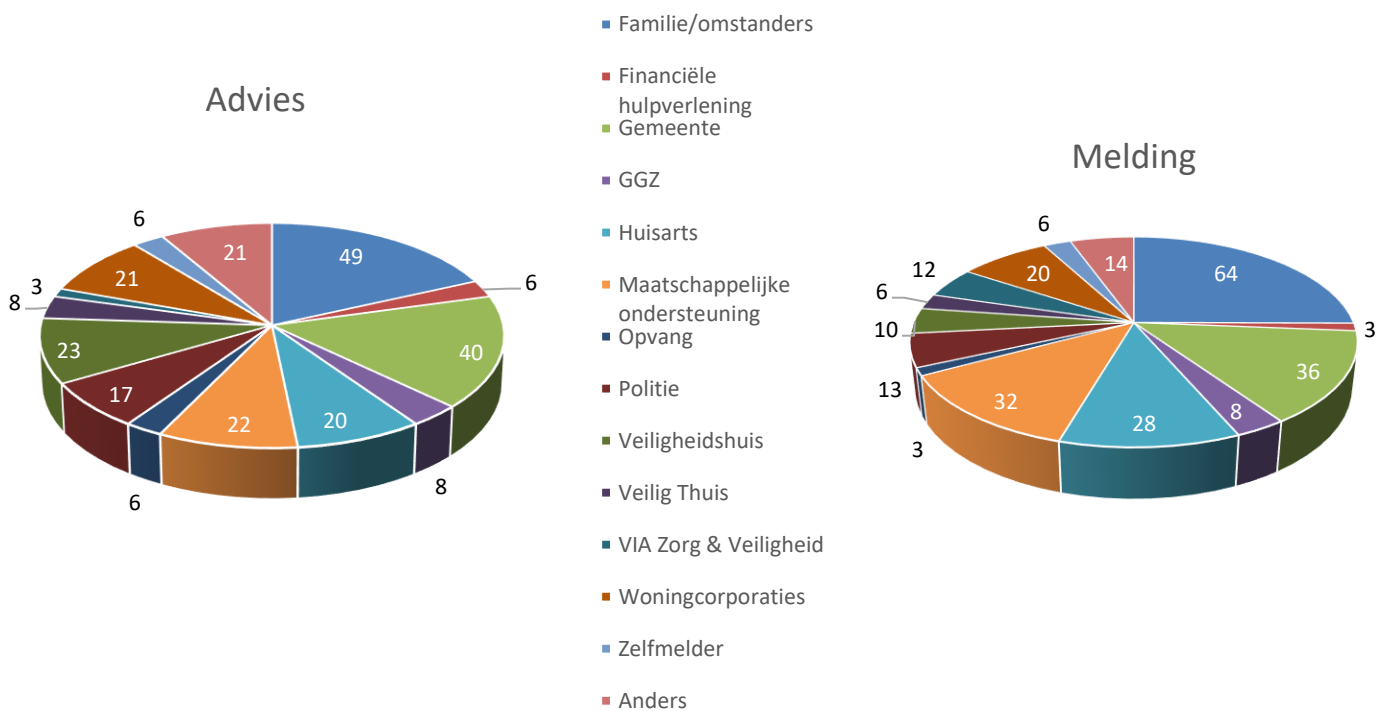
	2021		2020	
	Advies	Melding	Advies	Melding
Beek	14	17	8	34
Beekdaelen (Schinnen)	6	10	1	15
Sittard-Geleen	44	142	59	107
Stein	16	12	8	26
Eijsden-Margraten	10	10	5	12
Gulpen-Wittem	6	9	2	12
Maastricht	113	188	76	192
Meerssen	12	10	5	11
Vaals	6	18	2	13
Valkenburg a/d Geul	15	16	8	18
Buiten de regio	6	0	10	11
Overig	2	0	11	11
Totaal	250	432	195	462

10% direct opgepakt

10% van de meldingen werd als urgent ingeschat en op de dag van de aanmelding opgepakt. Dit is 4% meer dan in 2020

De contacten genoemd onder 'Overig' betreffen anonieme adviesvragen, dakloze mensen of personen die elders ingeschreven staan maar in de Zuidelijk Limburg verbleven.

Figuur 1. Adviesvragers en Melders in 2021

Adviesvragers en melders

In figuur 1 is te zien dat zowel familie, burgers als ook professionals het Vangnet weten te vinden voor advies of het doen van een melding. De meeste vragen en meldingen komen van familie en omstanders zoals burens. Maar ook huisartsen en de diverse afdelingen van de gemeenten hebben vaak contact met het Vangnet.

Naast politiemeldingen die binnenkomen via het VIA Zorg & Veiligheid, komen er ook rechtstreeks meldingen binnen bij het Vangnet. Dit zijn vooral meldingen van wijkagenten die vaak samen op pad gaan met de vangnetmedewerkers of de WijkGGD'er.

**Meldpunt
Zorgwekkend Gedrag
0800-1205**

5 dagen per week
telefonisch bereikbaar
van 8.30 tot 17.00 uur

Op 1 juli 2020 is het landelijk Meldpunt Zorgwekkend Gedrag van start gegaan. Dit meldpunt is voor 7 gemeenten* gekoppeld aan het meldpunt van het Vangnet OGGZ. In 2021 zijn er gemiddeld 11 telefoontjes per maand via dit meldpunt binnengekomen. Meer informatie is te vinden op <https://www.meldpuntzorgwekkendgedrag.nl/>

*7 gemeenten: Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem, Maastricht, Meerssen, Sittard-Geleen, Stein en Valkenburg

Kenmerken van de doelgroep

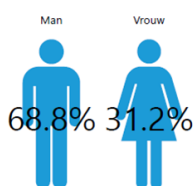
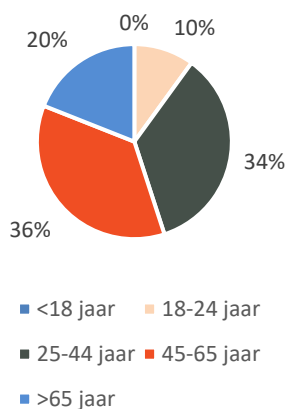
De OOGZ-doelgroep is divers. De OGGZ-cliënt bestaat niet.

Over het algemeen zien we meer mannen dan vrouwen, vooral in de leeftijd tussen 25 en 64 jaar. Het merendeel van de cliënten heeft problemen op meerdere leefgebieden, woont alleen, heeft een uitkering om in levensonderhoud te kunnen voorzien, werkt niet en participeert niet.

Leeftijd

70% van de groep is tussen de 25 en 64 jaar oud. Het percentage meldingen van jongeren vanaf 18 jaar en ouderen is de afgelopen jaren vrijwel gelijk gebleven.

Figuur 2. Leeftijd

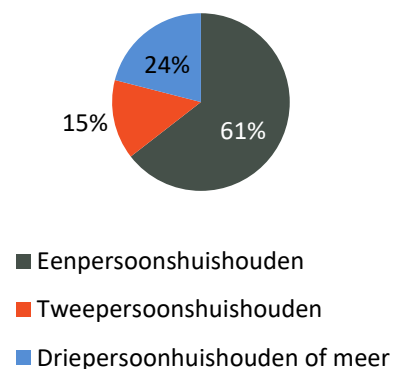
Man-vrouw

Er worden meer mannen dan vrouwen gemeld. De verhouding man-vrouw is de afgelopen jaren vrijwel hetzelfde gebleven.

Huishoudens

Het merendeel van de gemelde personen woont alleen.

Figuur 3. Huishouden

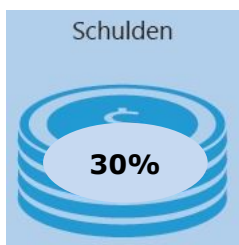
In **13** gevallen had de gemelde persoon verantwoordelijkheid voor kinderen jonger dan 18 jaar.

11% Uithuiszettingen

23% Woningvervuiling

22% Overlast

35 Mensen waren dakloos

32% van de gemelde personen betreft een huurder van de woningcorporatie

10% was huurder bij een particuliere verhuurder

Zelfredzaamheid

Zelfredzaamheid is het vermogen om te komen tot een adequaat mogelijk functioneren op de belangrijkste gebieden van het dagelijks leven. Daarbij hoort ook het (tijdig) organiseren van de juiste hulp op het moment dat je het niet zelf kunt.

Met de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM) kan de mate van zelfredzaamheid van cliënten worden beoordeeld op de belangrijkste leefgebieden. Door het Vangnet OGGZ wordt de ZRM gebruikt als screeningsinstrument. Meer informatie over het instrument vindt u op: www.zelfredzaamheidmatrix.nl

Problemen op meerdere leefgebieden

De scores van de Zelfredzaamheid-Matrix (ZRM) laten zien dat er bij alle cliënten sprake is van problemen op meerdere leefgebieden. Vaak betreft het een combinatie van geestelijke gezondheid, verslavingsproblematiek en/of een licht verstandelijke beperking. Veelal ontbreekt het aan een steunend sociaal netwerk en dagbesteding en is er geen sprake van maatschappelijke participatie. Het organiseren en uitvoeren van het huishouden, administratie en andere complexe taken vormt bij veel mensen in deze doelgroep vaak een (terugkerend) probleem. De afgelopen jaren zien we een toename van complexe problematiek.

Een uitgebreide screening op de leefgebieden van de ZRM geeft een basis voor het plan van aanpak met op maat interventies die als doel hebben om de situatie van de cliënt te stabiliseren en indien mogelijk te verbeteren.

Aanpak personen met verward gedrag

De afgelopen jaren zijn de gemeenten in Zuid-Limburg samen met ketenpartners in het zorg- en veiligheidsdomein aan de slag geweest met een ketenaanpak voor personen met verward gedrag. Voor een aantal initiatieven loopt de projectfase ten einde en wordt naar de mogelijkheden van borging gezocht.

Het Vangnet OGGZ is bij een aantal initiatieven betrokken. Mede omdat een aantal mensen met verward gedrag niet makkelijk zelf de weg naar kan hulp vinden. Of juist zorg mijden. Ze hebben vaak problemen op verschillende leefgebieden, bijvoorbeeld psychische problemen, zijn verslaafd, vervuild of hebben schulden. Het Vangnet OGGZ richt zich met zijn bemoeizorg aanpak op de doelgroep die zorg mijdt, meervoudige problemen heeft en in een zorgwekkende situatie verkeerd.

PROJECTEN 2021

In Zuidelijk Zuid-Limburg (ZZL) zijn de projecten **WijkGGD** en straatpsychiater met een jaar verlengt. Meer informatie over de WijkGGD'er is te lezen op de volgende pagina.

Voor 7 gemeenten wordt het **Meldpunt Zorgwekkend Gedrag** gekoppeld aan het meldpunt van het Vangnet OGGZ. Op pagina 3 is meer informatie hierover te lezen.

Verder is het **Verbindingspunt Informatie & Advies (VIA) Zorg en Veiligheid Zuid-Limburg** inmiddels in de fase van borging. Het Vangnet OGGZ is hierbij betrokken op het moment dat een cliënt reeds bekend is bij het Vangnet óf wanneer een persoon bij geen van de ketenpartners bekend is. In zo'n geval wordt het Vangnet OGGZ gevraagd om in kaart te brengen welke problemen er spelen en een plan van aanpak te maken

WijkGGD'er

De WijkGGD'er is een pilot in Zuidelijk Zuid-Limburg.

De WijkGGD'er werkt als verbinder tussen de verschillende dienstverlenende organisaties, zoals de wijkagent, de huisarts en de GGZ, maar ook inwoners en het netwerk. Meer informatie is te vinden op de [website van de GGD Zuid Limburg](#).

De WijkGGD'er is een uitbreiding van de taken van het Vangnet OGGZ met preventie/signalering en vroeginterventie.

Het aantal adviesvragen is sinds de komst van de WijkGGD'er toegenomen. In 2019 waren er dit voor ZZL nog 68, 99 in 2020 en 162 in 2021.

Het betreft niet alleen telefonisch advies maar de WijkGGD'er gaat ook samen met de adviesvrager op pad of sluit aan bij een overleg.

Signalering en vroeginterventie

Snel kunnen handelen, korte lijnen hebben met bijvoorbeeld wijkagenten en medewerkers van woningbouwverenigingen en gemakkelijk bereikbaar zijn voor burgers. Door vroegtijdig op signalen af te gaan, kan erger worden voorkomen. Bij het Vangnet OGGZ is dit al sinds jaar en dag het uitgangspunt. Echter door het grote aantal meldingen is er onvoldoende tijd hiervoor. De pilot WijkGGD'er biedt ruimte voor deze aanpak.

COVID-19

Vangnet OGGZ in COVID-19

Evenals in 2020 hebben de vangnetmedewerkers door COVID-19 hun werkzaamheden moeten uitvoeren in aangepaste omstandigheden. Ook nu was het vooral zaak om er voor te zorgen dat het contact, dat vaak moeizaam tot stand is gekomen, behouden blijft en cliënten niet verder verkommeren. De creatieve oplossingen zoals contacten in het park op een bankje, bij mensen in de tuin of tijdens een wandeling waren ook in 2021 nog steeds onderdeel van de aanpak en zijn waarschijnlijk blijvend.

Nieuwe meldingen werden gewoon opgepakt, per situatie werd bekeken wat nodig was.

Ook voor advies- en consultatievragen was het Vangnet OGGZ nog steeds bereikbaar. Ook waren er, evenals in 2020 nog veel adviesvragen van ketenpartners die eveneens een manier zochten om het contact met hun cliënten niet te verliezen.

Het Vangnet denkt graag met u mee

Meldpunt Onverzekerdenzorg

Mensen met verward gedrag zijn relatief vaak onverzekerd. Om dit probleem aan te pakken is een subsidieregeling ingesteld, zodat zorgaanbieders hun kosten voor geleverde zorg aan een onverzekerde kunnen declareren. Hiermee kunnen ook deze mensen de benodigde zorg krijgen.

De GGD heeft een actieve rol in deze regeling; de GGD fungeert als meldpunt en doet bovendien onderzoek. Het is de bedoeling dat als een zorgaanbieder zich meldt met een niet te declareren factuur, het Vangnet OGGZ zou moeten worden ingeschakeld om onderzoek te doen naar de onverzekerde(n) om deze toe te leiden naar een verzekering.

Toename meldingen

In 2021 zijn in Zuid-Limburg 1068 meldingen gedaan door hulpverleners. Dit is 46% meer dan in 2020. Steeds meer hulpverleners weten het Meldpunt Onverzekerden te vinden en krijgen dus hun interventies aan niet verzekerde personen vergoed.

Evenals voorgaande jaren is 95% van deze meldingen afkomstig van de ziekenhuizen in Zuid-Limburg. Met 90 meldingen is de GGZ tweede in lijn. De overige meldingen zijn afkomstig van apothekers, huisartsen en verloskundigen.

1068
meldingen
onverzekerdenzorg

Toeleiden naar zorg

Vanuit de GGD wordt geprobeerd in beeld te brengen waarom iemand niet verzekerd is en of er nog sprake is van andere problematiek om de cliënt vervolgens door te leiden naar de juiste voorzieningen. Voor de meldingen vanuit de ziekenhuizen is dit vaak lastig omdat er onvoldoende (persoons)gegevens bekend zijn om verdere acties te ondernemen. Daarnaast blijkt dat het in veel gevallen niet om personen met verward gedrag (en dus mensen die niet zorgmijgend zijn) ging maar een andere doelgroep betrof, bijvoorbeeld toeristen, seizoenswerkers die (kortdurend) werkzaam zijn in Nederland. Er vindt regelmatig overleg plaats met de ziekenhuizen om het proces te verbeteren, maar het blijft voor alle partijen moeilijk om te duiden wanneer er sprake is van zorgmijding.

Samenwerking

Binnen de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg is samenwerking en elkaar goed informeren van groot belang, uiteraard met in acht neming van de privacywetgeving.

Afstemming tussen diverse ketenpartners, zoals gemeenten, maatschappelijke opvang, woningcorporaties, politie, GGZ-instellingen, verslavingszorg en Veiligheidshuizen, vraagt om coördinatie en monitoring. Vangnet OGGZ initieert zelf overleggen en participeert in overleggen van bijvoorbeeld gemeenten en Veiligheidshuizen. Dat kan zowel op cliëntniveau zijn als op het gebied van beleid en afstemming.

Wachtlijst

In de Westelijke Mijnstreek is evenals voorgaande jaren in 2021 sprake geweest van een wachtlijst van gemiddeld 5 casussen. Middels wachtlijstbeheer vindt er een prioritering plaats, daarnaast wordt bij de personen die op de wachtlijst staan contact gehouden met de melder om meteen te kunnen handelen als de situatie zorgelijker wordt.

Vangnet OGGZ

Het team maakt deel uit van de afdeling Gezondheid en Maatschappelijke Participatie van de GGD Zuid Limburg. Er werken acht medewerkers met in totaal 6,3 fte (2,3 fte in de Westelijke Mijnstreek, 3,5 fte in Zuidelijk Zuid-Limburg en 0,5 fte coördinatie). De medewerkers hebben naast hun vooropleiding in de zorg de Post-HBO opleiding bemoeizorg gevolgd.

Conclusie

Vangnet OGGZ kijkt met tevredenheid terug op het jaar 2021, ondanks de nog steeds bijzondere omstandigheden door COVID-19. Het aantal meldingen in behandeling is in beide regio's licht gedaald. Het aantal adviesvragen daarentegen gestegen. Dit heeft mogelijk te maken met de vele adviesvragen van ketenpartners in hun zoektocht naar een passende werkwijze in COVID-tijd. Daarnaast zou in Zuidelijk Zuid-Limburg de inzet van de WijkGGD'er ook nog een rol kunnen spelen.

De cijfers laten verder zien dat ook kenmerken van de doelgroep niet verschillen met voorgaande jaren, wel wordt de problematiek van de doelgroep steeds complexer. Het belangrijke is dat er een stabilisatie of zelfs verbetering optreedt in de situatie van de doelgroep, als deze in beeld is bij Vangnet OGGZ. Het aantal jongeren onder de 25 jaar en ouderen boven de 65 is dit jaar weliswaar niet gestegen maar het blijft een aandachtspunt.

In samenwerking met ketenpartners slagen we er in om acute problemen op te lossen en om een basis te leggen voor stabilisering. Een deel van de OGGZ-cliënten zal hoe dan ook langdurig aangewezen zijn op zorg, om terugval te voorkomen.

Verder blijft de GGD Zuid Limburg de ontwikkelingen ten aanzien van een sluitende aanpak voor personen met verward gedrag volgen en hierin meedenken. Het Vangnet is actief betrokken bij de WijkGGD'er, het meldpunt Zorgwekkend Gedrag en het VIA.

Contact Vangnet OGGZ

088-880 50 16
vangnet@ggdzl.nl

Bereikbaarheid:
Werkdagen van 8.30 tot 17.00 uur

Meer informatie over het Vangnet OGGZ of de WijkGGD'er?

Op onze website www.ggdzl.nl kunt u ons vinden onder tabblad 'professionals' bij het onderdeel Openbare Geestelijke Gezondheidszorg.

Daar zijn ook onze jaarverslagen van vorige jaren te downloaden.

GGD Zuid Limburg

Afdeling Gezondheid en Maatschappelijke Participatie, unit Vangnet OGGZ
Postbus 33, 6400 AA Heerlen
T 088-880 50 00 www.ggdzl.nl

Voor vragen en opmerkingen kunt u zich richten tot Michel Limpens, afdelingshoofd
Gezondheid en Maatschappelijke Participatie